

Motion till riksdagen

1987/88:Ub382

av Erkki Tammenoksa (s)

om finlandssvenska barns rättigheter till
undervisning i finska

Under de senaste åren har intresset i Sverige för det finska språket på olika sätt ökat. Attityderna till finskan har också förändrats i positiv riktning. Finskan har blivit ett allt vanligare språk i Sverige, allt fler läser finska vid universiteten och genom att språket nu redan i många år varit accepterat som skolspråk. I vissa samhälleliga funktioner har språket även på den svenska arbetsmarknaden fått ett allt större värde. Finlands ekonomiska uppsving under 1980-talet och den finska industrins ökade etablering på den svenska arbetsmarknaden har inte minst bidragit till denna utveckling.

En annan omständighet som det finns anledning att uppmärksamma är att det är just nu det går att avläsa effekterna av de stora hemspråkssatsningar som gjordes fr. o. m. mitten av 1970-talet. De som först erbjöds att läsa sitt hemspråk i organiserad form i den svenska grundskolan har i dag kommit upp i den åldern att de börjat ta sig ut på arbetsmarknaden. Många undersökningar visar att dessa ungdomar – som alltså är tvåspråkiga – inte bara är stolta över sin färdighet utan också haft stor glädje av den på arbetsmarknaden.

Det är viktigt att på olika sätt stödja den förändrade hållning till finska språket och den kraft och entusiasm som här växer fram. Ett sätt att göra det vore att låta finlandssvenska barn här i landet deltaga i den hemspråksundervisning i finska som i dag pågår runt om i kommunerna. Dessa barn har visserligen svenska som modersmål och uppfyller därigenom vanligen inte det generella kravet för hemspråksundervisning, nämligen att ett annat språk än svenska skall vara ett dagligt umgängesspråk i hemmet. Vårt förhållande till Finland är emellertid speciellt. Riksdagen har vid flera tillfällen under årens lopp uttalat att det finns skäl att på olika områden ge Finland en särställning. Det här förslaget skulle kunna genomföras utan några som helst kostnadsökningar för statsverket om kravet ställdes upp att de finlandssvenska barnen endast skulle få deltaga i sådan hemspråksundervisning som ändå pågår i kommuner. Just deras medverkan skulle inte få användas som argument för organisatoriska förändringar.

Senaste gången denna fråga var uppe i riksdagen var med anledning av förslagen i 1985 års budgetproposition (prop. 1984/85:100, bil. 10). Då avvisades förslaget bl. a. med motiveringen att undervisning i finska för finlandssvenska elever skulle innebära andra pedagogiska krav än hemspråksundervisningen för elever med finska som modersmål och följaktligen

inte kunna samordnas med denna. Dessutom uttalades att det inte kunde sägas vara skolans uppgift att meddela undervisning i ett språk som inte är elevens modersmål enbart i syfte att underlätta ett återvändande till elevens eller föräldrarnas ursprungsland.

När det gäller första argumentet – det pedagogiska – kan det naturligtvis många gånger vara så starkt att det inte kan komma i fråga att åstadkomma någon samverkan mellan sverigefinländska elever och finlandssvenska. Det förefaller dock rimligt att inte redan från början avgöra hur det förhåller sig med detta utan överlämna de pedagogiska bedömningarna till dem som står närmare verkligheten. När det gäller det andra argumentet måste det i allra högsta grad anses vara just skolans uppgift att från ett brett perspektiv beakta hela den situation den enskilda eleven befinner sig i. Detta har ett klart stöd i de allmänna mål och riktlinjer som ställts upp för det svenska skolsystemet.

En möjlighet för finlandssvenska barn i Sverige att behålla och utveckla kunskaper i finska skulle vara ett viktigt och naturligt led i de strävanden som funnits i såväl Sverige som Finland under senare år att i ökad utsträckning försöka uppmärksamma och tänka på de behov barn och ungdomar har när föräldrarna flyttar från det ena landet till det andra. I de svenska skolorna i Finland är det finska språket obligatoriskt fr. o. m. årskurs 4.

Ett finlandssvenskt barn i åldern 10–16 år som återvänder till Finland efter några år i Sverige kan således få svårigheter. Med en möjlighet att följa med i den finskundervisning som ändå pågår i kommunen här i Sverige skulle elevens situation avsevärt underlättas. Det skulle också vara ett uttryck för den alldeles speciella relation vi även framgent vill ha till Finland och till dess båda språkliga grupper.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att finlandssvenska barn i Sverige bör ges möjlighet att behålla och utveckla sina eventuella kunskaper i finska språket.

Stockholm den 26 januari 1988

Erkki Tammenoksa (s)